

Bäckenbottensmärt

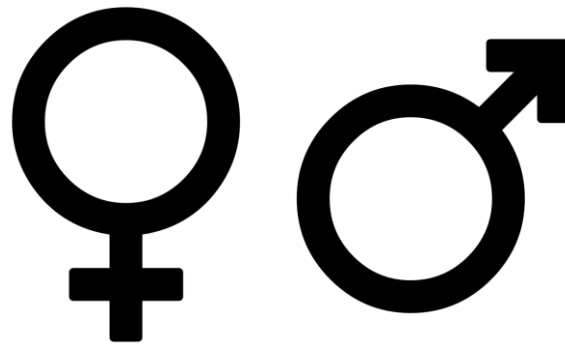

Helena Hallencreutz Grape
Specialistsjukgymnast / Uroterapeut
Uroterapienheten/ PF benign urologi
Karolinska Universitetssjukhuset

Chronic Pelvic Pain Syndrome, CPPS

Kronisk bäckenbottensmärtssyndrom

Bäckenbottensmärtta

Urologiska patientgrupper

Prostatit

- I Akut prostatit
- II Kronisk bakteriell prostatit
- III Kronisk prostatit/kronisk bäckenbottensmärta**
- IV Asymtomatisk prostatit

>90% kategori III

- Bladder pain syndrom/Interstitiell cystit
- Uretrit

CP/CPPS

- Heterogen grupp
- Etiologin oklar
- I USA den vanligaste orsaken till att söka urolog för män < 50 år
- Prevalens: Män   2-9,7% *
                                  Kvinnor 5.7 - 26.6% **
- Långvarig smärta
Anderson et al. - i genomsnitt 4,8 år (2-10 år)***

* Paducah, KY. Pain Physician. American Social Interventional Pain Physicians. 2014. 17(2):E141-E147

** Prevalence of Chronic Pelvic Pain Among Women: An Updated Review (2014) Pain Physician, (2), p. E141

*** Anderson, R. U. et al. (2011) 'Adult Urology: 6-Day Intensive Treatment Protocol for Refractory Chronic Prostatitis/Chronic Pelvic Pain Syndrome Using Myofascial Release and Paradoxical Relaxation Training', The Journal of Urology, 185, pp. 1294-1299

Urologiska symptom vid prostatit

- Täta trängningar
- Täta miktationer
- Dysuri
- Tömningssvårigheter
- Ofullständig blåstömning
- Urininkontinens

Men också:

Negativ inverkan på livskvalitén

Sexuell dysfunktion

Smärtan inverkade på det dagliga livet

Doiron, R. C. et al. (2018). The evolving clinical picture of chronic prostatitis/chronic pelvic pain syndrome (CP/CPPS): A look at 1310 patients over 16 years. Canadian Urological Association Journal, 12(6), pp. 196–202

Behandlings- alternativ

Traditionellt ges ofta antibiotika behandling även om ingen bakteriell infektion har konstaterats.

Alfa-blockare är också vanligt .

Anti-inflammatoriska läkemedel.

Magistro, G. *et al.* (2016)
**'Contemporary
Management of
Chronic
Prostatitis/Chronic
Pelvic Pain
Syndrome',
EUROPEAN UROLOGY,
69(2), pp. 286–297**

28 ingående RCT studier

Antibiotika behandling – Ingen evidens för antibiotikabehandling.

Alfa-blockare – blandad evidens.

Kan övervägas som en del i en multimodal behandling för pat med långvariga LUTS besvär, utan tidigare behandling med alfa-blockare.

Anti-inflammatorisk medicinering - gav ingen signifikant förbättring som monoterapi i jämförelse med placebo.

Neuromodulering

Fysioterapi

Fytoterapi

Kombinationsbehandling

Vulvodyni

- Vanligt besvär hos kvinnor i fertil ålder, 8-15 %
- Vulvasmärta
  - känd orsak
  - utan känd orsak
- Diagnos utifrån symptom (> 3 mån), klinisk undersökning samt uteslutande av annan orsak till besvären.
- Provoked – PVD (Lokal)
- Generalized – GD (Generell)
- Vaginism

Stenson, A. L. (2017) 'Vulvodynia: Diagnosis and Management', *Obstetrics And Gynecology Clinics Of North America*, 44(3), pp. 493–508

Vulvodyni

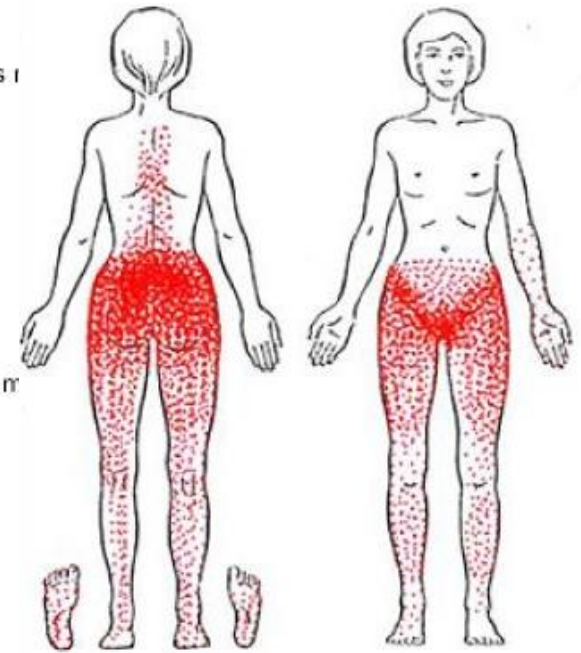
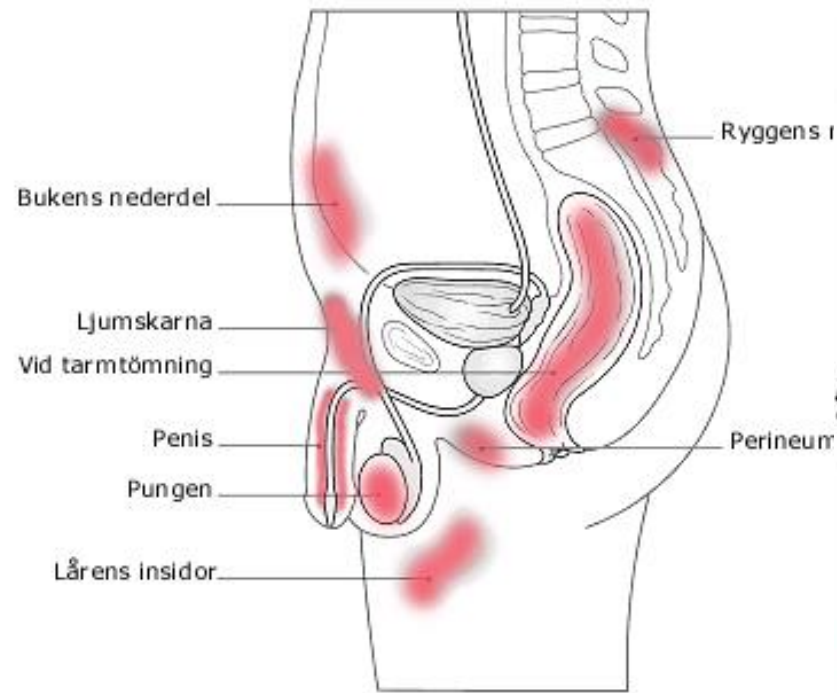
- Oftast brännande men även skärande, huggande, bultande och känsla av värme.
- Penetrativt sex
- Dagliga aktiviteter som att sitta eller cykla
- Psykisk påverkan; känsla av hopplöshet, depressivitet

Harrison, H. E. (2017) 'The mystery of vulvodynia: Can it be solved?', Nursing, 47(1), pp. 34–38.

*Goueli, R. et al. (2017)
Characterization of Bladder
and Pelvic Floor
Dysfunction in
Women With
Chronic Pelvic
Pain, Journal of
Women's Health
Physical Therapy, 41(3),
pp. 132–136*

- 105 kvinnor med CPP remitterade till urologen för bedömning genomgick Urodynamisk utredning. 2017
- 47% Detrusoröveraktivitet
- 39 % Detrusorunderaktivitet
- 13% Dysfunktionell miktions

LUTS besvär är vanliga – behandling bör riktas mot besvären.

Smärtutbredning

Bäckenbottensmärta

Lokalt fokus

Ofta okänd orsak till besvären -> Svårbehandlade tillstånd

Besvär från intilliggande organ – ex. blåsa, tarm

Annan smärta

Psykisk ohälsa

Sexuell påverkan

CPPS

Chronic Pelvic Pain Syndrome

Kronisk bäckenbottensmärtsyndrom är en kronisk eller ihållande smärta som förläggs i bäckenets strukturer hos män eller kvinnor. Frånvaro av infektion eller annan uppenbar lokal patologi som förklarar smärtan, vidare är smärtan oftast associerad med negativa kognitiva, beteende, sexuella eller emotionella konsekvenser likaså associerad med symptom på LUTS, sexuell dysfunktion, tarm- eller gynekologisk dysfunktion.

Engleler et al. The EAU guidelines on chronic pelvic pain; in management of chronic pelvic pain a habit a philosophy or a science? 10 years of development, eur. Urol. 64 (2013) 431-439.

U Urinary

P Psychosocial

O Organ specific

I Infection

N Neuro/systemic

T Tenderness

Trängningar, tömningssvårigheter

Depression, katastroftankar

Prostata symptom, prostata prover mm

Bakteriell infektion

Smärta utanför bål och bäcken, IBS mm

Muskelspasm, triggerpunkter,
bäckenbottenmuskulaturen

Westesson KE, Shoskes DA. Chronic prostatitis/chronic pelvic pain syndrome and pelvic floor spasm: can we diagnose and treat? Urol Rep. 2010 Jul;11(4):261-4

- Subgrupper med olika profil
- Multimodal terapeutisk ansats som adresserar den individuella kliniska profilen hos varje patient.

Magistro, G. et al. (2016) 'Contemporary Management of Chronic Prostatitis/Chronic Pelvic Pain Syndrome', EUROPEAN UROLOGY, 69(2), pp. 286–297

Doiron, R. C. and Nickel, J. C. (2018) 'Management of chronic prostatitis/chronic pelvic pain syndrome', Canadian Urological Association Journal, pp. S161–S163

UPOINT

+

Sexologisk
funktion

Prevalensen av sexuell dysfunktion

- Sexuell dysfunktion hos män med CPPS var 62%
- Erekttil dysfunktion 29%
- För tidig utlösning 40%

Li, H.-J. and Kang, D.-Y. (2015). Prevalence of sexual dysfunction in men with chronic prostatitis/chronic pelvic pain syndrome: a meta-analysis', World Journal of Urology, 34(7), pp. 1009–1017

Hur förstå smärtan?

Patienterna söker en orsak till deras smärta och symptom!

Kroppen, hjärnan och smärtan

- Descartes 1664
- Perifer signal som i hjärnan tolkas som smärta
- Sensitisering – perifert och centralt

Kroppen,
hjärnan och
smärtan

"Neurotags"

Psykologi

Brünahl et al, 2017.

- 95% klassificerade sig för minst en psykiatrisk diagnos
- 62,5% klassificerade sig för minst två diagnoser
- Vanligast förekommande var; depression, ångestsyndrom.
- Större psykisk ohälsa hos de som rapporterade störst smärta
- **Psykisk ohälsa är vanligt förekommande och bedömning av psykisk hälsa behöver inkluderas vid bedömning och behandling av CPPS**

Brünahl, C. et al. (2017) 'Mental disorders in patients with chronic pelvic pain syndrome (CPPS)', *Journal Of Psychosomatic Research*, 98, pp. 19–26. doi: 10.1016/j.jpsychores.2017.04.011

– Hur hjälper vi bäst patienter med bäckenbottensmärta?

- EAU guidliens förordar att CPPS behandlas utifrån en så kallad "Bio-psychosocial model"

"This is a holistic approach with the patients' active involvement. Single interventions rarely work in isolation and need to be considered within a broader personalized management strategy."

Engleler et al. The EAU guidelines on chronic pelvic pain; in management of chronic pelvic pain a habit a philosophy or a science? 10 years of developoment, eur. Urol. 64 (2013) 431-439.

Att lägga ett pussel

Smärtan som symtom ger knapphändig vägledning

Smärtans beståndsdelar

- Fördjupad anamnes
- Undersök och utred med ev. kompletterande undersökningar
- UPOINT + S

Finns det någon specifik
dysfunktion eller
sjukdomstillstånd som kan
diagnostiseras och behandlas?

Summerad helhetsbild med många symptom utanför den egna specialistområdet

Andra specialister !

Gastroenterolog

Gynekolog

Psykolog

Fysioterapeut

Smärtspecialist

Sexolog

Fysioterapi

Fördjupad smärtanames

Skarp / diffus

- Muskeloskeletal
- Visceral

Cyklisk / icke
cyklisk

- Endometrios?
- Sommar /vinter/ semester

Lokalisation
specifik / diffus

- Perifer
- Aktivitetstriggad
- Central sensitisering

Dygnsvariation

- Aktivitetstriggad
- Stress
- Positioner
- Förbättring /försämring

Direkt / fördröjd

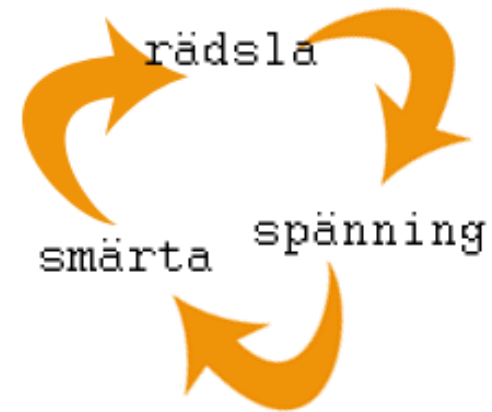
- Ligament och leder ger ofta ett sent smärtsvar

Undvikande?

- Något som triggas specifikt
- Rörelserädsla
- Sittande?

Anamnes
tydande på att
bäckenbotten-
muskulaturen
är involverad

- Ibland lättnad efter blås-/tarmtömning
- Ökad smärta vid el. efter sexuell aktivitet
- Kan ge trängningsbesvär
- Smärta vid sittande mycket vanligt

Status i och kring bäckenet

Bäckenbotten - klinisk undersökning

Smärta – smärttyp, smärtlokalisering

Muskulatur:

- Hypoton muskulatur
- Hyperton muskulatur

Behandling:

Utbildning

Aktivitet

Värme/klädval

Avslappning

Behandling

Petersen K (2016) 'A review of physiotherapy pain management strategies in the management of patients with chronic pelvic pain', J Pelvic Obstet Gynaecol Physiother, (119)(119), pp. 15–22

Utbildning

- Förklara smärta!
- Smärta är ett resultat av hjärnas tolkning inte av en verklig vävnadsskada!
- Hjärnan blir bra på det den tränar på
  - Få hjärnan att lära om
  - Nedreglera nervsystemets känslighet
- Undvik triggande faktorer – underhåller smärtan
- Hjälpt att se och förstå sina smärtmönster

Aktivitet

Fysisk aktivitet – en av de bästa behandlingsmetoderna

- ökad cirkulation
- ökad dynamik
- främjar avspänning
- minskar psykisk oro och stress
- kan bryta social isolering

Värme och klädval

- Värme lindrar smärta och kan ge muskulärrelaxation
- Mjuka "luftiga" kläder
- Varma underkläder

Avslappning

- Stress triggas smärta
- Avslappning generell – är en viktig del av smärthantering
  - Främja muskulär avspänning
  - Meditation / Mindfulness/ Avspänningsträning
  - Specifik relaxation
  - Stretchprogram

A Headache in the Pelvis: A New Understanding and Treatment for Prostatitis and Chronic Pelvic Pain Syndromes, by David Wise, Ph.D. and Rodney Anderson

Behandling

- Akupunktur /tibialisnerv stimulering
  - Smärtlindrande effekt
  - Neuromodulerande, anti-inflammatorisk och immunmodulerande effekt.

Chang, S.-C. *et al.* (2017) 'The Efficacy of Acupuncture in Managing Patients With Chronic Prostatitis/Chronic Pelvic Pain Syndrome: A Systemic Review and Meta-Analysis', *Neurology and Urodynamics*, 36(2), pp. 474–481

- Värmebehandling

Allen S, Aghajanyan IG. (2017) Effect of thermobalacin therapy on chronic prostatitis and chronic pelvic pain syndrome. *Journal of Clinical Urology*, Vol. 10(4), 347- 354

- Biofeedback - Vägled skillnad mellan kontraktion och relaxation
- Manuell behandling

Manuell behandling vid bäckenbotten- smärta

Anderson, R. U. et al. (2011) 'Adult Urology: 6-Day Intensive Treatment Protocol for Refractory Chronic Prostatitis/Chronic Pelvic Pain Syndrome Using Myofascial Release and Paradoxical Relaxation Training', The Journal of Urology, 185, pp. 1294–1299

“Bäckenbottenträning”

Träning i relaxation! – *ej styrka*

Pelvic floor physio therapist

=

Specialistfysioterapeut inom obstetrik, gynekologi och urologi

Petersen K (2016) 'A review of physiotherapy pain management strategies in the management of patients with chronic pelvic pain', J Pelvic Obstet Gynaecol Physiother, (119)(119), pp. 15–22

Doiron, R. C. and Nickel, J. C. (2018) 'Management of chronic prostatitis/chronic pelvic pain syndrome', CUAJ-CANADIAN UROLOGICAL ASSOCIATION JOURNAL, 12(6), pp. S161–S163

Det läkande samtalet

- Bekräfta pats upplevelse av sin smärta
- Att symptom från blåsa/tarm och sexuell dysfunktion kan hänga ihop
- Att hen inte är ensam

Målsättning

- Pats eget mål?

Målsättning

- Smärtan ska vara hanterbar
- Gärna förutsägbar
- Reglerbar

Coopingstrategier för framtiden

Förhållningssätt

- Krävande patienter
- Smärta är komplext
- Tillsammans och genom samarbete/teamarbete ges goda förutsättningar att bemöta och behandla dessa patienter

Tack för er
uppmärksamhet!